

Jakub Michálek <piratjakub@gmail.com>

Jak řešit problém beztrestnosti ruských špiónů s ohledem na soukromí

1 zpráva

Jakub Michálek <jakub.michalek@pirati.cz>

28. listopadu 2022 16:19

Komu: Helena Svatošová / luRe <svatosova@iure.org>

Kopie: Jan Vobořil <voboril@iure.org>

Vážení strážci ochrany soukromí,

děkuji Vám, že jste se na mě obrátili s příspěvkem do diskuse o beztrestnosti špiónů a ochraně soukromí. Podle mého názoru je třeba najít výslednou **úpravu, která respektuje jak ochranu bezpečnosti, tak soukromí občanů.**

Vnímám citlivě současnou bezpečnostní situaci ohledně **války na Ukrajině**. Vnímám také skutečnost, že **agenti Ruska již na českém území zabil 2 české občany během sabotáže ve Vrběticích a řadu vyzvědačů jsme vykázali, ale nikdo z nich nenesl trestní odpovědnost.** Právník Ondřej Havránek, který je syn jedné z obětí vrbětické sabotáže, se **vyjádřil**, že by měli být agenti GRU operující na českém území potrestáni a já s ním nemohu než souhlasit. Zvlášť za situace, kdy drobné zlodějčky zavíráme na mnoho let do vězení a takto závažné zločiny končí nepotrestané, což považuji za **velkou nespravedlnost**, a proto jsem považoval za nutné svůj názor říci ve veřejné diskusi. Považuji to totiž za další příznak **rozkladu státu**, kdy stát už není schopen rozumně zajistit ani základní věci jako prošetření a potrestání sabotáže ve Vrběticích a zabití dvou českých občanů, které normální člověk považuje za samozřejmé. Faktem je, že současný stav vyhovuje mocným, jako jsou totalitní státy a zločinecké korupční skupiny, zatímco normální člověk je pouze v pozici oběti nebo soustavně okrádaného daňového poplatníka.

Vnímám různé názory občanské společnosti na to, jakou roli mají mít v této věci tajné služby. Na jedné straně vy jako **ochránci soukromí** a advokáti upozorňujete, že úprava má být solidní a v souladu se zárukami spravedlivého procesu a ochrany soukromí a že tajné služby se vůbec nemají podílet v žádných případech na zajištění důkazů. Na druhé straně např. iniciativa **Odolnější Česko** apeluje na lepší ochranu Česka proti nepřátelským subjektům operujícím na našem území <https://odolnejsicesko.cz/> nebo zaměstnanci, kteří jsou **podle médií** jednáním svého kolegy rozčileni. S prosbou o řešení se na mě obrátil i pan senátor Fišer, který je výraznou osobností proti ruským a čínským sabotážním aktivitám na českém území. Konečně jako člen komise pro BIS se průběžně seznamuji se **skutečnostmi ve výročních zprávách**, ve kterých popisuje BIS řadu **případů závažných zločinů**, které se týkají její působnosti, ale nejsou PČR efektivně stíhány. **Organizované korupční aktivity zájmových skupin** nebo věci týkající se nelegálních a protidemokratických aktivit totalitních režimů na našem území jako byla kauza Vrbětice. Tyto skutečnosti pochopitelně nemohu komentovat, ale jsou dosti závažné na to, abych po vládě požadoval adekvátní odpověď a řešení tohoto problému.

Aktuální režim spolupráce BIS a PČR je takový, že poznatky BIS postoupené u závažných zločinů lze použít jako **operativní**, tedy jako podklady pro další prověřování PČR, ale **ani v tom nejzávažnějším případě jako důkazy**. Aktuální problém spočívá v tom, že policie v řadě případů nemá dostatečné krytí ani dostatečně sofistikované odposlechy, aby mohla některé organizované korupční, vyzvědačské či sabotážní skupiny rozplést a pořídit důkazy, aniž by byla její přítomnost detekována. Dokonce i málo sofistikovaní pachatelé jako byl případ aktérů kauzy Dozimetr, jsou schopni učinit opatření, aby odhalili policejní sledování. V případě **vyzvědačství a sabotáží organizovaných GRU to bez součinnosti BIS ani nelze**, protože některé akty v případě vyzvědačství se dějou v zahraničí, kde nemůže PČR působit. Tedy je nutné, aby důkazy opatřily tajné služby za obdobných procesních záruk jako u odposlechnů. Samozřejmě se jedná o ty **nejzávažnější a jinak neřešitelné případy kriminality, kde by měla být možnost řádně opatřit důkazy BIS se zárukami zákonnosti**. Již dnes podléhá nasazení odposlechnů BIS souhlasu soudce - tohoto soudce si BIS nemůže vybírat, je určen rozvrhem práce Vrchního soudu v Praze. Toto použití je navíc vzácné, takže je falešným argumentem, že kvůli použitelnosti důkazů u několika výjimečných trestných činů, které nejdou vyšetřovat standardní policejní prací, dojde k masivnímu rozšíření sledování.

§ 9 zákona o BIS

Použití zpravodajské techniky

(1) Bezpečnostní informační služba může zpravodajskou techniku použít **jen po předchozím písemném povolení předsedy senátu vrchního soudu** příslušného podle sídla Bezpečnostní informační služby (dále jen "soudce") a za předpokladu, že by odhalování nebo dokumentování činností, pro něž má být použita, **bylo jiným způsobem neúčinné nebo podstatně ztížené nebo v daném případě nemožné.**

(2) Použití zpravodajské techniky nesmí překročit rozsah povolení soudce podle odstavce 1 a **nesmí zasahovat do práv a svobod občanů nad nezbytně nutnou míru.**

Samozřejmě souhlasím s Ústavním soudem a s Vaší kritikou sněmovního tisku z minulého volebního období, že za stávající situace jsou **záruky, které by umožnily použití získaných informací jako důkazů, nedostatečné.** V dané podobě nebylo možné tisk podpořit, na druhou stranu nebylo podle mého názoru ani moudré ho bez dalšího shodit ze stolu, aniž by se vedla věcná diskuse o jeho parametrech.

Aktuálně jsem požádal Parlamentní institut o **zpracování studie srovnávající evropské státy**, jak řeší použitelnost důkazů pořízených tajnými službami v trestním řízení a podmínky takového opatření a použití, její výsledky bych měl mít v lednu příštího roku.

Považuji nicméně již nyní za důležité, aby případná **použitelnost důkazů zajištěných BIS** podléhala **solidní kontrole zajišťující spravedlivý proces**:

1. souhlas soudce vydáván za stejných **procesních garancí** jako u odposlechů podle trestního řádu, aby bylo soukromí maximálně chráněno, a
2. pořízování důkazů probíhalo pod **dohledem státního zástupce**,
3. byl stanoven **okruh zvlášť závažných zločinů (tj. s horní hranicí sazby nad 10 let)**, u kterých tak lze učinit, který by byl užší než v trestním řádu, například šlo by o zvlášť závažné zločiny terorismu, vyzvědačství či vlastizrady, zločiny proti lidskosti, organizované korupční skupiny a vraždy, tedy typově omezen pouze na takové případy, kdy nestačí práce policie,
4. bylo by stanoveno, že jde o použití subsidiární, pokud v dané situaci důkazy nemůže zajistit Policie.

Tento směr je tedy v zásadě v souladu s tím, co naznačuje Ústavní soud jako žádoucí ve své judikatuře. Samozřejmě v rámci trestního řízení má každý obviněný možnost se k takto zajištěným důkazům vyjádřit a případně upozornit na důvody jejich nevěrohodnosti. Oproti tomu rezignovat na **obranyschopnost demokracie** proti těmto typům mimořádně závažné kriminality bych považoval za chybu a pozvánku pro tyto kriminální skupiny, aby naší slabiny v obraně zneužívaly, a bohužel pozorujeme, že se tak i děje. Pochopitelně naše neschopnost řešit vyzvědačství ohrožuje i naše spojence, kteří nám poskytují důvěrné informace. Za tím, že tento problém máme řešit, že ho nemáme zlehčovat a naopak máme hledat vhodné řešení, si stojím.

Rád bych o něm vedl **odbornou a politickou debatu**, podle které by byl případně návrh dopracován, pokud se podaří najít politickou shodu na tom, jaké by byly přesně parametry zákona. Předpokládám, že i Pirátská strana bude důkladně zvažovat vhodnou úpravu na jednání svých odborných týmů, odpovědných politických orgánů, případně orgánů strany. Dovoluji si vám také nabídnout **účast na osobním setkání**, kde bychom o řešení problému nepostižitelnosti špionáže, sabotáže a dalších trestných činů, kde nestačí nástroje Policie diskutovali, včetně záruk ochrany soukromí. Vhodný termín by byl po obdržení srovnání ve druhé polovině ledna. Mohli bychom v budoucnu věc diskutovat i se zástupci tajných služeb, širší občanského společnosti, policie a justice. Vzhledem k principiálnímu odporu kolegů z ODS proti tomu, aby BIS mohla být s výše uvedenými zárukami, opatřovat důkazy ve věci špionáže, sabotáže či organizovaných korupčních skupin mám nicméně pochybnosti, že se i dobře připravený návrh podaří v tomto volebním období prosadit, je ale možné, že se nám podaří najít způsob řešení dané věci.

Dále vítám vaše připomínky ohledně toho, že usilujete o **lepší kontrolu BIS a tajných služeb**. Zatím nicméně konstatuji, že jsem jako člen komise pro kontrolu BIS neobdržel žádný podnět, který by důvěryhodnost BIS zpochybňoval, a to ani od vás. Jsem si vědom případů, kdy došlo k postihu zneužití pravomoci některou ze tří tajných služeb, nicméně v řadě takových případů kontrolní mechanismy zafungovaly. Pokud víte o jiných případech, které spadají do kontrolních orgánů sněmovny, prosím obraťte se na mě (komise pro BIS) nebo na kolegyni Olgu Richterovou. Protože se snažím ke všem aktérům přistupovat bez předsudku, nemohu ani bez doložení přijmout vaše tvrzení naznačující systémové selhání BIS. Na druhou stranu s vámi souhlasím, že je třeba **zlepšit veřejnou kontrolu tajných služeb** např. tím, že bude naplněn orgán pro nezávislou kontrolu. Budu rád, pokud případně i s vaší pomocí najdeme osobnost, která přispěje k tomu, aby případná pochybení v činnosti tajných služeb byla v co největší míře standardním způsobem detekována a řešena.

S pozdravem

Jakub Michálek

Jakub MICHÁLEK

předseda poslaneckého klubu Pirátů

jakub.michalek@pirati.cz

+420 775 978 550

pirati.cz

pá 25. 11. 2022 v 13:15 odesílatel Helena Svatošová / luRe <svatosova@iure.org> napsal:

Vážený pan,
Mgr. et Mgr. Jakub Michálek, Ph.D.
Jakub.michalek@pirati.cz

V Brně 25. listopadu 2022

E-MAILEM

Vážený pane poslanče,

od roku 2020 jsme v luRe vedli spolu s dalšími právníky (Unie obhájců, akademici ad.) kampaň proti nebezpečnému legislativnímu návrhu "**zprocesnit**" **informace z tajných služeb jako důkazů v trestním řízení** (obsaženo v [tehdejší tisku PS č. 642](#)).

V příloze je [tehdejší otevřený dopis právníků](#) s jasnou argumentací, proč je daný návrh **vysoce rizikový z pohledu základních svobod občanů, zejména práva na řádný proces**.

Zásadní- ne však jediný- problém je v tom, že zpravodajské služby u nás nejsou pod efektivní kontrolou a tento stav je dlouhodobě zamrzlý. Informace z jejich agendy mj. z tohoto důvodu nesplňují podmínky přezkoumatelnosti a jejich použití jako věrohodných důkazů u soudu je nemyslitelné.

Jsmo proto šokovaní, pokud jste ohlásil v [tiskové zprávě z 8. 11. t.r.](#) a svém blogu Reflektor záměr oprášit pokus zprocesňovat "důkazy" od tajných služeb v trestním řízení.

Víc než namístě by bylo **naopak usilovat o účinnou kontrolu zpravodajských služeb**, kde neuspokojivý stav konstatují všichni, situace nahrává vzájemné rivalitě a neprůhledným hrám mezi jednotlivými službami, nemluvě o pochybách o jejich jednání v mezích zákona (řada kauz, např. aktuální řízení proti zástupci ředitele UZSI - ostatně je zřejmé, že příslušníky tajných služeb jde odstíhat i dnes).

V letech 2020-2021 proti výše uvedenému legislativnímu pokusu kromě luRe, Unie obhájců a řady dalších renomovaných právníků odvedli kus práce dva poslanci: pirátský Tomáš Vymazal a komunistický Zdeněk Ondráček. luRe oslovuje všechny zákonodárce v konkrétní věci a spolupracuje s těmi, kdo na argumenty slyší. Návrh Zdeňka Ondráčka eliminovat tento nebezpečný návrh byl právě na základě výzvy luRe, Unie obhájců a dalších právníků.

Odmítáme proto narativ z Vaší tiskové zprávy, že kdo je proti rozšiřování černé skříňky důkazů, je motivován proruskými zájmy. Občanské svobody jsou na prvním místě a plošný útok na ně je vždy veden z zájmu vyššího dobra (boj s terorismem, s ruským vlivem atd.). Ctít svobody je právě dnes náročné, ale nutné: ruská hrozba se nesmí stát argumentem pro stav, kdy se budeme právě ruským poměrům blížit: okleštění práv občanů, posílení vlivu bezpečnostních složek.

Možnost zavedení Kafkova procesu, kdy obviněný nebude mít možnost důkaz efektivně přezkoumat, je riziko pro každého z občanů a demokratický systém samotný. **Apelujeme proto na Vás, abyste svůj návrh neprosazoval, zvláště pokud ještě v minulém období Piráti pomohli totožný**

návrh eliminovat.

-
Děkujeme Vám předem za vyrozumění, zda a jakou cestou hodláte daný návrh prosazovat. Budeme rádi za Váš pohled na věc; rádi bychom zkraje prosince věc spolu se signatáři dřívějšího apelu otevřeli k veřejné diskusi, pokud se naše obavy nerozptýlí.

-
Posíláme věc zároveň orgánům Pirátské strany, abychom dali vědět, že je to téma z našeho pohledu hodně důležité.

Předem Vám děkujeme,

Za Iuridicum Remedium, z.s.

Helena Svatošová

Jan Vobořil

Tel. 776890170

svatosova@iure.org

Helena Svatošová

Iuridicum Remedium, z. s.

Jeseniova 837/10, Praha 3 | 776 703 170

www.iure.org | www.digitalnisvobody.cz | www.bigbrotherawards.cz

TW: [iure_cz](#) | **FB:** [Digitální svobody](#) | [Big Brother Awards CZ](#)